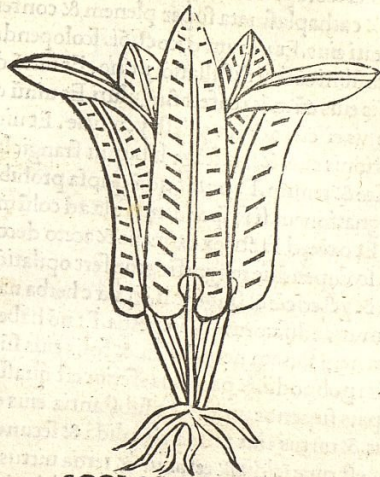

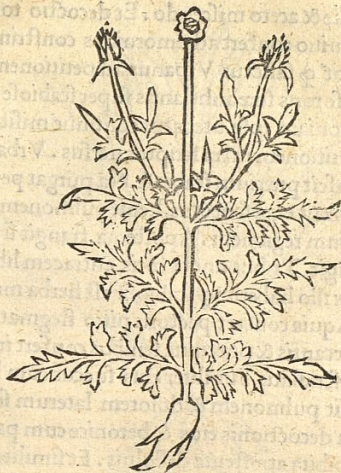
ualet ad idem. Vel detur sequēs potus qui maioris ē efficacitē aduersus prædictas discrasias. R. saxifrage. scabiose. catapucie añ. m. i. florū boraginis uiolay uuarum passularum añ. o. s. seminum feniculi petrosilini apii miluisolis & anisi ligricie añ. 3. ii. omnia confundantur & buliantur i duabus lb. aquæ fontalis ad cōsumationem tertie partis & colatum dulcoretur cum sufficienti zucaro albo & fiat potus mane & sero sumēdus pro qualibet uice in quantitate medij cipi tepide sumendo: quo potu consumpto sequens euformatū exhibeatur circa medium noctis. Recipe benedictæ laxatiue dyafenicōis añ. ; ii. cassie extracte. o. s. misce cum decoctione communi & fiat haustus. postea sumatur electuariū ducis uel dyaciminū pro confortatiuis & super itestina dolorosa ungetur unguentum dyalteæ & miro modo conferre habet. Item uinum decoctionis saxifrage & florum tamarisci confert multum aduersus opilationem splenis & epatis. Item uinum decoctionis saxifrage & radic. finiculi & esule necnon hermodattuli añ. 3. ii. post coletur & de tali colatura mixta cum parum zucari detur patienti in mane stomacho ieiuno existente & cōfert aduersus ydropisim ex frigida causa.

SCOLOPENDRIA

¶ Scolopendria calida ē i primo & sicca in secundo gradu. Virtutē habet incidendi & resoluendi duriciem splenis. Et scolopēdria stupititate cum amaritudine participat. qua propter confert spleni bibita cum aceto. Vel uinum decoctionis eius confert ad idem addito tamarisco de quo potest quadragita diebus resoluit & extenuat splenē. Et hac herba crescit i muris & fōtib⁹ i locis petrosis.

Et folia scolopendrie cum foliis altea in uino co-
cta & cathaplastmata super plenem & confert de
bilitati eius. Et uinum decoctionis scolopendrie &
petrosilini confert distillationi urine. Et uinum deco-
ctionis eius cum meta confert singuluti. Et uinum deco-
ctionis eius cum endiua pdest ystericie. Et uinum de-
coctionis eius & saxifrage bibitum frangit lapide
uesice & renum. Et putat quod quod ipsa prohibet im-
pregnationem si suspenditur sola ad colum mulie-
ris. Et oximel factum ex oximelle & aceto decoctio-
nis scolopendrie magnifice confert opilatiōi sple-
nis & ystericie & singultui. Et haec herba nascitur
in muris edificorum & in petris. Et non habet stipi-
tem neque florem neque semen. & folia eius sunt sicut
folia polipodii. & pars eius inferior est quasi rubea
& pars superior uiridis. Et substantia eius est sub-
tilis. & uirtus eius prima est calida & secunda uir-
tus est quae incidit & resoluit. & tertia uirtus est quae
fragit lapidem & resoluit duriciem splenis. Et ex
pulvere scolopendrie & pulvere tamarisci eiusdem
ponderis scilicet. .i. & cinamoni. .s. & pulueris fe-
ne. .j. i. mutuo miscantur cum duabus uncis zu-
cari albi in modum trageae & utatur in cibis confert
ad singula praedicta. Auicenna. Serapio. Pandecta.

SCABIOSA

¶ Scabiosa calida est & sicca in secundo gradu ua-
let contra scabiē. Succus eius cum sulphure & litargi-
ro & oleo lauri fit unguentum contra scabiē. Et idem
unguentum addito puluere abrotani confert alopi-
cie. Et succus eius lumbricos necat & eo magis qua-
do cum succo absinthii & parum mellis miscet & po-
tui exhibeatur. Vel fiat cathaplastma super uentrem
ex foliis decoctionis eius & abrotani & absinthii

cum melle & aceto miscendo. Et decoctio totius herbe in uino confert ad emoroidas constringendas. Dicit q̄ sanctus Virbanus ad petitionem cuiusdam fororis suæ anhelantis super scabiose uirtutes quoniam ipse utebatur continue misit sibi super petitionem infra scriptos uersus. Vrbanus pro se nescit præcium scabiose. Nā purgat pectus qd̄ cōprimit erga senectus. Lenit pulmonem purgat laterum regionem. Apostema frangit si locū bibita tāgit. Tribus uncta foris antracem liberat horis. Ex illo habetur q̄ scabiosa est herba magne uirtutis. quia confert pectoris uitio flegmatis ibidem peccantis & præcipue senibus confert in pectore discrasiat. Similiter eius succus cum liquoricia lenit pulmonem & dolorem laterum sedat. Et aqua decoctionis eius & betonice cum parum zucari bibita apostema dissoluit. Et similiter emplastrata scabiosa cum plantagine i aceto & aqua rosarum decocta super antracem aut alia apostemata ignita applicata liberat patientē ad aliquas horas a tali discrasia. Item balneum decoctionis scabiose & taxibarbati super tales herbas sedendo confert ad exitum ani & ad restringendum emoroidas. Pandecta. Platearius.

SALUIA

¶ Saluia ē calide & sicce cōplexionis. Succus saluie & succus herbe paralifis cū oleo castor i ualet ad membra neruosa & ualet in paralifi ungenodo loca & membra paraliticata. Ad idem confert uinū decoctionis saluie & rorismarini & herbe paralifi pprie scluffelblommen. Et aqua saluie ualet i tremore manuum. unde lauētur manus cū aqua saluie. Item succus saluie confert ad confortādū

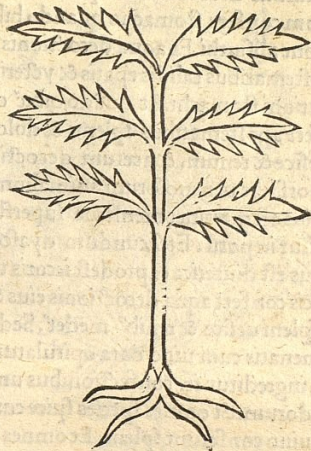
gingiuas os abluendo cū parum mellis rosati mi-
 scendo. Et saluia in cibus comesta cōfortat stoma-
 chum. Et uinum decoctionis saluie & petrosilini
 aperit uiam urinarum. Item caput purgiū factū
 ex succo saluie cui misceatur piretrum istud maxi-
 me aducit flegma de capite. Decoctio foliortū sal-
 uie & ramorum eius & arthemisse quando bibi-
 tur prouocat urinam & menstrua & expellit fœtū. Et
 succus saluie confert morsui uenoso. Et succus
 saluie denigrat capillos liniendo eos cum succo
 & confert apostematibus. & abscindit fluxum sā-
 guinis. & mundificat ulcera fraudulenta. Et de-
 coctio saluie in aqua cum parum mellis rosa-
 rum cum qua abluatur genitalia uirorum & mu-
 lierum sedat ipsorum membrorum pruritus.
 Virtus saluie est diuretica. i. aperitiua: mens-
 truis imperat. abortum facit & sanguinem ex uulneri-
 bus fluētem stringit. sordida uulnera purgat. Vi-
 num decoctionis eius confert paraliticis & catha-
 plasmatū sup partem paraliticatam. Et dicitur ma-
 gni de saluia q̄ ipsa putrefacta sub fimo generat
 auis quædam habens caudam serpentinam & al-
 bam de cuius cinere si ponatur in lampade appa-
 ret q̄ domus sit plena serpentibus. Pandecta. Idē
 dicit Albertus de uirtutibus hebrarum.

SPICANARDI

Spice tres sunt species. quædam est spicanar-
 di q̄ etiā aromatica dicitur. & est calida ī priō & sic-
 ca ī secūdo gradu. Et alia ē spica romana & dicitur
 celtica. Et est alia mōtana. Hic intelligit spicanar-
 di. cuius substātia est cōposita ex tribus substātiis.
 una earū est uirtus stiptica. & secūda est acuta non
 nimis tertia declinat parū ad amaritudinē. Et ui-
 nū decoctionis spice bibita urinas mouet & mor-

dicationem stomachi sanat. & fluxū uētris siccatur
 & caput cōfortat. cōfert epati & ori stomachi. Et
 uirtus spicenardi ē absterfua autoritate, Serapio
 nis. & cōfert epati & ori stōachi. & qñ bibit' & po
 nit' extra puocat urinā & desiccatur humores q ad
 ueniūt ad itestina: & cōfert humorib' q cōgregāt
 ī capite & pectore. & fortior specierū spice ī hoc ē ī
 dica de q nūc loqmur. Et idē autoritate, Dyascori
 de. Virtus spicenardi est calida & sicca & puocat
 urinā & ppter hoc qñ bibit' strigit uētre. Et qñ
 fit ex eo nastale siue pessariū cū mūmia. & parum
 olei rosarū strigit menstrua & desiccatur hūiditates
 q currūt ad collū matricis. & qñ bibit' cū aqua fri
 gida sedatur sincopī & cōfert cordiace passioni & ī
 flāmatioib' epatis & yctericie & egritudinibus re
 nū. Et qñ decoquit' ī aqua & sedet ī ea mulier cō
 fert apostematibus calidis q fiūt ī matrice. Et con
 fert talis spica casui capillorū & palpebrarū ei' sti
 pricitatem & facit ipsos pilos nasci. & cōfert medi
 cinis oculorū. s. puluis spice cū puluere thucie mi
 sceatur ī aqua ros' & fiat coliriū. Contra debilita
 tem cerebri applicetur spica naribus. & contra for
 ditatem ex frigida causa ualet oleum de spica. Et
 uinum decoctionis spice confert contra opilatio
 nem splenis & epatis. Et oleum de spica optimū ē
 paraliticis & arteticis. Auicenna. Serapio.

SPICACELTICA

Spicaceltica est spica romana quæ nascit' in si
 ria. & est calide & sicce cōplexionis. & est plāta ha
 bēs foliā lōga cui' color uergit ad rubedinē. Et flos
 est citrinus. & melior ex ea ē recēs bōi odoris mul
 tarum radicum non facile frangibilis. & quod
 de ipsa amministratur est radix eius & stipites &
 flores. quia in eis est bonitas odoris & ipsa euelli
 tur cum radicibus & fiunt fasciculi splene ma'

1195

Serpillu

nus. Et uinum decoctiois eius prouocat urinam & multum confert stomacho quando bibitur cū decoctione absinthi. Et aqua decoctionis eius cōfert apostematibus calidis epatis & ycterice & inflammationi stomachi. Et quādo bibit̄ cum uino confert apostematibus splenis & dolori uentris & uesice & renum. & acetum decoctiois eius cōfert moribus uenenosorum animalium. Et proprietas eius est q̄ retinet menstrua superflua quādo sumitur in potu. Et secundum dyascoridem eius uirtus est diuretica & prodest iecoris tumori & yctericis confert aqua decoctionis eius & absinthi. Et spleni uesice & renib⁹ medet̄. Sed & moribus uenenatis cum uino data opitulatur. Ei spica celtica ingreditur in confectionibus unguentorum calidorum. Et omnes species spice cum bibuntur cum uino conferunt spleni. Et omnes spice prouocāt urinam & prohibēt omnia apostemata matricis sedendo in decoctione earum. & conferunt doloribus renum & prohibent cursum materierū ad intestina & habent proprietatem in retinendo fluxum superfluum matricis. Et spicaceltica ē calidior spicamontana & est in uirtute similis spice montane nisi quia prouocat plus urinam & confert magis stomacho. Serapio. Pandecta.

SERPILLVM

¶ Serpillū calefacit & desiccāt i tertio gradu. Et dicit̄ serpillū: q̄a serpit super terrā. Et ē serpillum domesticū & aliud siluestre. Domesticum ramos diffūdit super terrā. siluestre i lōgū crescit. Serpillū prouocat mēstrua & urinā q̄n sumitur i potu. Et idē cōfert torsionibus uētris & attritiōibus musculorum & apostematibus epatis calidis. & ē bonū cōtra nocumētū uenenorū quādo bibit̄. Et fit

emplastrū supra morſū aīaliū uenenoſoz. Et quādo ſerpillū coquit cū aceto & parū olei roſ & picitur ſup caput ſedat ſo dā id ē dolorē capitis: & eſt cōueniēs pprie litargie & frenafi. Et qñ ſumit acetū decoctiois ei⁹ ī potu ſedat uomitū ſāguinis. Et uinū decoctionis ei⁹ ī potu exhibitū cōfert cōtra ſincopī & cōtra diſtillationē urine. ſ. cōtra ſtranguariā & diſſuriā. & cōfert lapidi renum & ueſice. Et emplaſtrū ex eo cū aceto factū ualet cōtra pūcturā apū & aperit opilationē uiarū urine. & de eo bibitū tumorē epatis cōpeſcit. Itē emoptoicis mederi dicit acetū ei⁹ decoctionis datū. Pādecta Aui cēna dicit. quādo pecudes de ſerpillo paſcuntur facit emulgere ſanguinē. Et decoctio ſerpilli cū radicē yreos cum zucaro penidū dulcorata extrahit humigitates uiſcoſas a pectore & pulmone. Et cōfert conturbationi ſtomachi & nauſeā & puocat mēſtrua & urinā forti⁹. quia uirtus ei⁹ eſt ſubtiliatiua & reſolutiua & aperitiua. quia aperit opilationes narium. Et folia & flores medicine compentunt quā ī olla calefacta & in ſacculo poſita & capiti exhibitō ualet contra frididum reuma. Et uinum decoctionis ei⁹ cum ſucco liquiritie ualet cōtra tuſſim. Et uinum decoctionis ei⁹ cum aniſo ualet contra dolorem ſtomachi ex uētoſitate. Platearius. Pādecta. Serapio.

TAXUS BARBATVS

Taxus barbatus ē frigide & ſicce cōplexiois. Et duo ſūt ei⁹ genera ſcilicet maſculus & foemina. Vna eſt maſculus & ē alba. & alia eſt foemina & ē nigra. Maſculus autem habet folia oblonga & anguſta & haſtam tenuem & ſemen tenue. Foemina uero habet folia cauliculo ſimilia ſed aſperiora & latiora & haſtā longam unius cubiti albā & aſperā flores uirides & albos & ſemen nigrum. R adix

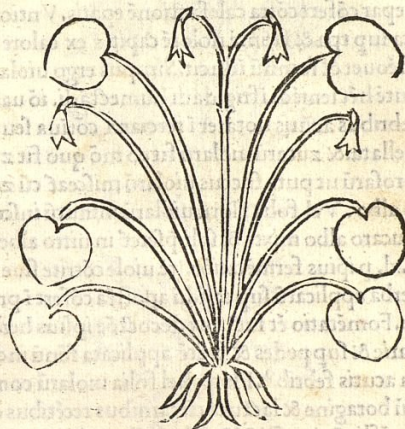
est dura grossitudinem pollicis habens & nascit̃ i
 campis. Item radices oīs generis sūt stupice. fluxū
 uentris cū uino stringit. Elixatura earū bibita con
 quassatiōes & dolores laterū tollit. tussim mitigat
 uinū decoctionis eius cū succo liquiritie miscēdo
 & dolorem dentiū compescit succus eius cū pire
 tro os inde abluendo uel gargarizādo. & folia ei⁹
 cocta in aqua & cathaplasmata super duricies &
 tumores oculorū conferunt. Et maligna uulnera
 succus eius melle & uino mixtus ad scitatem per
 ducit. Aceto uero mixto uulneribus tectibus sin
 gulare praesidiū est. Et succus taxibarbati pun
 ctum scorpionis mitigat. Et folia cōrita cū aceto
 cum bustiōi opitulatur. Radix fluxibiles passio
 nes iuuat. Quidam gargarizant radice decoctio
 ctionem cum aceto & piretro addito ad dentiū do
 lorem. Folia uero dyasoretice sunt uirtutis cū de
 coquantur cum calamento i uino & cathaplasme
 tur super stomachum. Decoctio etiam florum ta
 xibarbati capillos purificat. Fomentatio etiam fa
 cta ex uino decoctionis eius ualet contra emoro
 das fluentes. Ad idem ualet si anus ex uino deco
 ctiois eius tergatur post affellatiouem. Valet etiā
 ad tenasmonem euacifima ex aqua decoctionis
 eius & arthemisie. Pandecta Platearius &c.

TORMENTILLA

☞ Tormentilla est herba similis pentastylomi: ni
 si quia habet septem folia utraq; pilosa. Cuius ra
 dix rubea & tortuosa similiter galange sed non ha
 bet acumen flos eius rubeus. Et ipsa iudicatur fri
 gida & sicca in tertio. & habet uirtutem cōsolidan
 di & conforlandi conceptum. Puluis eius cum
 puluere yreos super uulnera sperfa consolidat ea.
 Et uinum decoctionis radice tormentille & spice

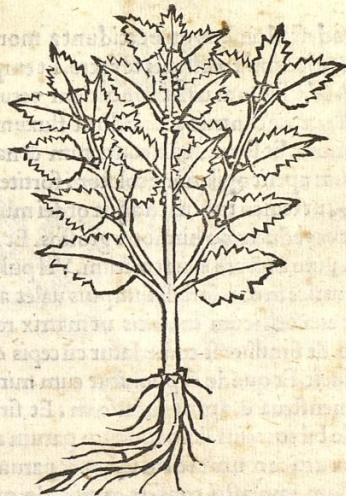
bibitum multum facit ad conceptionem. & simili-
liter fomentatio facta ex foliis tormétille & mel-
lisse & taxibarbari in uino ad sex uel ad septem di-
es desuper sedendo notanter post purgationem
confert ad cōceptionem. & ualet ad suriam & dif-
furiam cum uino decoctionis eius. Ad constri-
gendum menstua fiat fomentum ex aqua plu-
uiali decoctionis pulueris eius. Vel ex duabus par-
tibus tormétille & una parte spice cum melle mi-
scendo & super uentrem ungtur iuuat ad com-
ceptionem. & puluis tormétille & liniatur cornu
ceruini cum parum zucari albi in modum targeæ
in uino datus multum confert ad cōceptionem.
Item puluis tormétille cum albumine oui coqua-
tur super tegulam & detur patienti confert con-
tra uomitum & debilitate stomachi. & tormentil-
la ualet contra tenebrositatem oculorum coqua-
tur in uino & cum thucia in lapide calamari tri-
ta & colarum exhibeatur. dem ualet ad lipotomi-
am & in obtalmia & rubore oculorū. & aqua tor-
mentille ualet ad idem. Item puluis eius ualet ad
cancrum & contra uenenum animale aut pestilen-
tiale ab intra sumptus cū aqua acetose. Pā decta.

VIOLA

¶ Viola frigida est & humida in primo gradu.
De floribus uiolarum fit sirupus & zucaram uisio-
larum & oleum uiolarum. & sirupus uiolarum fit
sic. flores uiolarum coquatur in aqua & ex colatura
& zucaro fit sirupus. uel ex succo florum uiola-
rum & zucaro fit sirupus uiolarū. Vel flores uiola-
rū dimittat̄ ī aq̄ tepida p̄ noctē ex cuius colatura
& zucaro fit sirupus uiolarū. S; ex uiolarū succo &

cutiendi & icarnandi. & cōfert inflammationi oris
 stomachi quando scilicet apponitur extra contri
 ti cum aqua aqua rosarum. Et idem cōfert aposte
 mati quod erispile appellatur & apostematibus
 antiquis. & idem repercutit & prohibet humores
 qui fiunt ad membra. Et est ex melioribus medi
 cinis erispile quando dilatatur & quando extēdi
 tur ambulans de membro ad membrum. & con
 fert ulceribus aliis ad quā fluūt humores. Et suc
 cus eius conglutināt uulnera recentia cum suo sū
 guine. Et confert ulceribus auris. & si est in ea sa
 nies desiccāt eam. Et abscindit fluxum menstru
 rum immoderatum fomētatio facta ex uirgapa
 storis & arnoglossā contulis & matrici applicatis.
 Et decoctio ei' cum boloarmeno in potu data cu
 rat ulcerationem intestinorum & sputum sangui
 nis. & sistit fluxum humorum undecunq; fluxui
 sāguinis antiquo uicio colore. & decoctio eius cū
 uino cōfert distillatione urine quia prouocet uri
 nam prouocatione forti. & quando idē bibitur ī
 febribus perioticis ante aceffionem peroxifmi per
 horam confert multum idem ualeat in moribus
 uenenosis. & succus eius confert in fistula matri
 cis. Pandecta Serapio.

VRTICA

Urtica & semē eius sūt calida ī p̄cipio tertii
 & sicca ī secūdo. & semē ē minoris siccitatis q̄ ipsa
 herba. & uirtus urticae est ulceratiua. attractiua. re
 solutiua & uirtute adustiuā. & ī ipsa etiam est uir
 tus aperitiua & abstersiua fortis. Vrtica cum ras
 fano cocta & farina seminis lini disrum pit apo
 stemata maturacioni p̄pinqua. & cinis cōbustio
 nis eius confert in cancro. & cinis talis cū sale mix

tus prodest ulceribus quæ accidunt a morsura canum & ulceribus malignis & cæcro. Et emplastrum ex ea & sale factum ualet contritioni nervorum. Et folia urtica contrita abscindunt fluxum sanguinis narium. Et semen eius contritum & naribus inflatum aperit opilationem colatorii fortiter. Quando bibitur semen tritum cum aqua ordei mundificat pectus educendo humores grossos. Et semen eius in uino coctum exstat coitum. Vel puluis seminis urticae in ouo sorbili sumptus ualet ad idem. Aperit etiam orificum matricis ut matrix recipiat sperma. Et similiter si comedatur cum cepis & ouis idem facit. Et quando supponitur cum mirra pro uocat menstrua & aperit matricem. Et similiter quando bibitur eius decoctio cum parum mirre uel folia urticae contrita cum mirra & parum uini in modum emplastri confert aperiendo matricem quando ei applicatur soluendo educit flegma & humorem crudum sua abstersione non cum uirtute solutiua quæ fit in ipsa urtica. Et oleum urticae confert ad idem. & confert etiam ad membra paralitica unguendo ea. & suppositoria facta ex melle & puluere urticae soluant. Et urtica habet in se aliquid quod uentositatem ad luxuriam prouocandum maxime si cum sapa bibitur. i. uino dulci. Auicenna. pandecta. Serapio.

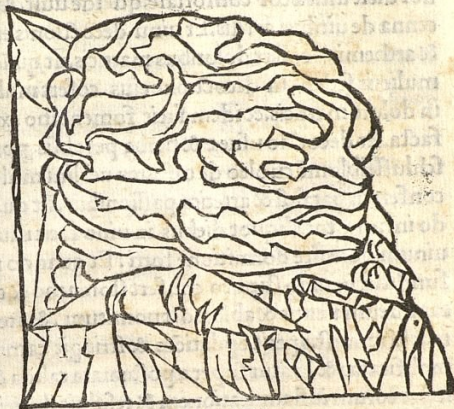
CXLIX

VALERIANA

Valeriana est calida in secundo gradu. sicca in fine eius. Et uirtus eius assimilatur uirtuti spicenardi. Et multi ualeriana nardum agrestem appellat. & radix eius in medicina potitur. Virtute habet diureticam. Dya scorides dicit. fu. i. ualeriana feruetis est uirtutis inictualis in puocando urinam. Vinum decoctionis eius cum semine feniculi & apii multum pro uocat urinam. Et eius elixatura mitigat lateris do

lorem & incitat ad prouocationem menstruorū
 Confert etiam contra stranguriam & diffuriam
 Detur uinum decoctionis eius addita radice pe-
 trofilini. Valeriana etiam cum uino cocta cū apio
 & emplastrata pectini prouocat urinam. & uinū
 decoctionis eius confortat digestiuam. & confert
 dolori stomachi ex frigida causa & uinum deco-
 ctionis ualeriane & masticis & mete ē maioris effi-
 cacie in confortando uirtutem digestiuam & i pa-
 cificando dolorem stomachi. Contra uitium pe-
 ctoris & frigida causa detur uinum decoctionis
 ualeriane & radices yreos & liquiricie & draganti
 & multum ualebit incindendo & eradicādo hu-
 morem crudum & fiscofum per uia creatus. Idē
 confert contra tussim siccam ex frigida causa. Et
 ad superfluitatem matricis desiccandum fiat fo-
 mentum ex aqua decoctionis ualeriane & arthe-
 misie. Contra opilationem splenis & epatis ex fri-
 gida causa. Vinum decoctionis ualeriane & flo-
 rum tamarisci in potu detur. Pandecta. Dyascori-
 de. Aucenna.

VSNEA

Usnea ē res nascēs sup arbore quercus uel nucis
 uel super lapides. Et melius horū est quod reperi-
 tur super arborem nucū & quod est magis odori-
 ferum & albidioris coloris. & peius ea est quā ad
 nigredinem estendens. Sapor eius est stipticus tē-
 perate. & uirgus eius est quā nō in frigidat frigidit-
 ate forti. sed prope tepiditatem. Et uirtus alia est
 quā resoluit & mollificat & proprie illud quod est

super arbore nuci. Et estimauerunt quida q̄ e ca
lida in primo gradu & sicca in secundo gradu q̄.
Pan. inuit in cap. de usnea auctoritate Auicenne
ubi dicit usnea cor confortare. q̄ idē uult. Auicenna
de uiribus cordis. Et uinū decoctionis eius
& arthemisie cōfert doloribus matricis, ut quādo
mulieris sedent in decoctione eius cōfert multū
in dolore matricis. & idem facit fomentatio ex ea
facta. Et decoctio usneæ & herbe per alisis pprie
schluffelblomē cū oleo de castoreo uel lini multū
confert in paralisi & artetica passionibus. Et quādo
infunditur aliquot diebus in uino facit istud
uinum dormire dormitione forti. Et quando in
funditur in uino stiptico confert stomacho & cu
rat fluxum uentis & abscondit uomitum. & aro
maticum est. aperit opilatōes & stringit carnes
molificatas & linitur super a postemata calida &
sedat eorum inflammationem & resoluit durici
es iuncturarum. Ei uinum decoctiois eius abster
git uisum. Et confert tremori cordis & dolori epa
tis & confert dolori matricis & prouocat mēstua.
Pandecta. Auiccenna. Serapio.

¶ Particula secūda de sim
plicibus laxatiuis limitiu
seu lubricatiuis superioribus
antiquis deseruientibus.
Capitulū. i. de aloepatico.
Secundum de agarico.
Tertio de coloquintida.
Quarto de castia fistula.
Quinto de euforbio.
Sexto de emblicis kebulis
mutabolonis citrinis.
Septimum de manna.
Octauum de reubarbaro.
Nonum de scammonea.
Decimum de sene.
Vndecimū de tamarindis.
Duodecimum de zucarō.
¶ Tertia particula de spe
ciebus aromaticis conforta
tiuis & aliis consimilibus
confortatiuis.
Capi. xiii. de cinamomo.
xiiii. de cardamomo.
xv. de croco.
xvi. de calamo aromatico.
xvii. de garioffilis.
xviii. de galanga.
xix. de gentiana.
xx. de liquiritia.
xxi. de macibus.
xxii. de nuce muscata.
xxiii. de pipere.
xxiiii. de reupontico.
xxv. de sandalo albo: citri
no & rubeo.
xxvi. de tamarisco.
xxvii. de uisco.

xxviii. de zinzibere.
¶ Quarta particula de fru
ctibus & seminibus herba
rum & ortis ab eis.
Cap. xxix. de amigdalibus dul
cibus & amaris.
xxx. de citoniis & piris.
xxxi. de caparis.
xxxii. de castaneis.
xxxiii. de ficibus & pineis
et uuispassulis.
xxxiiii. de iuiubis et sebstē
xxxv. de brunis.
xxxvi. de aniso.
xxxvii. de baccis lauris.
xxxviii. de cubebis.
xxxix. de carui.
xl. de fabis.
xli. de fenugreco.
xlii. de semine lini.
xliiii. de lupinis.
xliv. de milio.
xlv. de nucis et auellanis.
xlvi. de ordeo.
xlvii. de orobo.
xlviii. de oliuis et oleo oli
uarum.
xlix. de pomis granatis.
l. de uino et aceto.
¶ Quinta particula de gū
mis et aliis uerisimilibus.
li. de camphora.
lii. de draganto.
liiii. de gummi arabico.
liiii. de laudano.
lv. de maffice.
lvi. de mirra.

lvii. de pice.
lviii. de resina.
lix. de storace sicca et hūida.
lx. de serpentina.
¶ Sexta particula de generibus salis et mineris terræ et lapidibus.
lxi. de albumine.
lxii. de argento uiuo.
lxiii. de bolarmeno.
lxiiii. de cerufa.
lxv. de calcetina.
lxvi. de corallis rubeis & albis.
lxvii. de emantite.
lxviii. de litargiro.
lxix. de lapide lazuli.
lxx. de perilis.
lxxi. de sulphure.
lxxii. de sale communi.
lxxiii. de tartaro.
lxxiiii. de thucia.
lxxv. de uitriolo.
lxxvi. de uiridi eris.

¶ Septima particula de animalibus & ortis ab eis.
lxxvii. de aneta & ansere.
lxxviii. de bobus.
lxxix. de capris.
lxxx. de canctis.
lxxxi. de columbis.
lxxxii. de castorio.
lxxxiii. de ceruo.
lxxxiiii. de hedis.
lxxxv. de lepore.
lxxxvi. de porcis.
lxxxvii. de uitulis.
lxxxviii. de uulpe.
lxxxix. de butiro.
xc. de coagulo.
xci. de cafeo.
xcii. de cera.
xciii. de lacte.
xciiii. de melle.
xcv. de spodio.
xcvi. de sapone.

F I N I S

Capitulum primum.

Loepaticum ca'idum est & siccum in secundo gradu: & fit ex succo cuiusdam herbe quæ simili modo appellatur. Et sunt tria genera scilicet cicocitrinum epaticum & caballinum. Optimū aloë dicitur citrinum & discernitur ex citrino colore seu ruto: & præcipue cū frangitur apparet crocei coloris. Epaticum autem colori epatis assimilatur. i. subnigrum & citrinum & habet foramina & obscuram substantiam. Caballinum autem nigrum est & amarissimam & seculentam habet substantiam & horribilem odorem. Aloë uirtutem habet purgandi flegma & coleram & mundificandi melancoliam. Habet etiam uirtutem confortandi omnia membra neruosa: unde ualet contra superfluitatem humorum frigidorum in stomacho contentorum quem confortat & ipsum caput a dolore præseruat qui ex grosso uentositate stomachi causatur. Visum clarificat cum aqua rosarum miscendo: opilationem splenis & epatis aperit: menstrua pronocat: ulcerationem uirge consolidat & scabiem curat. Et ualet contra ydropisum ex causa frigida. Detur aloë .ʒ. i. & mastice .ʒ. .ʒ. cum succo abinthii in ebdomada bis in mane amministrando. Item puluis eius cum melle datus lumbricos interficit. Platearius.

Capi. ii.

Garicus calidus est in secundo: siccus in tertio. Et agaricus est fungus qui circa radicem abieris crescit: & sunt duæ species. Aliud est masculinum aliud feminum. Femininum est melius & habet formam rotundam & cum desiccatur fit albissimum. Masculinum habet formam oblongam & nõ adeo album. Et agaricus principaliter purgat flegma secundario melancoliam. Et ualet contra quotidianam ex flegmate. Detur agaricus in quantitate duarū dragmarū cum sc̄p. i. squinati cū decoctione fenæ & radice esule: & ualet idem contra yliacā passionem: et

cōtra diffuriam accipe saxifragam costam in uino in quo
dissolue agarici. ʒj. & da patiēti. Contra fistulam. R. aga-
ricum puluerizatum cum sale tartari cum sale communi
mixtum cum melle conficiatur & cum terra in uncta mit-
te in fistulam & ossa fracta extrahit & malam carnem cor-
rodit & fistulam sanat. Et contra morpheam accipe sal cō-
mune ustum & agaricum & tartarum æqualiter & scarifi-
catione facta suppone puluerem & fortiter frica.

Capi.iii.

Oloquintida calida in tertio sicca in secundo. Po-
mum est cuiusdam fruticis quod etiam cucurbita
alexandria appellatur: & sola recepta mortifera est.

Valet contra quartanam aqua decoctionis coloquintide.
ʒj. & ʒj. sene cuius colatura dulcoretur cum zucaro &
detur ante accessionis horam. Et decoctio coloquintide in
aceto cum quo abluatur os in modum gargarismi ualet
cōtra dolorem dentium: & puluis coloquintide cum mel-
le mixtus ualet contra lumbricos. Et pueris fiat emplastrū
ex coloquintida & succo absinthæ circa umbilicum ap-
plicando: & ad mēstrua prouocanda fiat fomentum de
coctionis interioris coloquintide cum arthemisa: & ualet
etiam contra duriciem splenis & epatis decoctio interioris
coloquintide cum aqua scolopendrie & zucaro miscēdo.

Capi.iiii.

Assia fistula calida & humida temperate habet uir-
tutem mundificandi leniendi feruorem sanguinis
mirabiliter mitigandi: coleram depurat a sangui-
ne unde ualet i acutis passionibus uel febribus & ante pur-
gationem uentrem mollicicat & aptum purgationi facit.
Et cassia fistula gargarizata cum melle rosato apostemata
faucium dissoluit.

Capi.v.

Vforbium calidū est & siccū in quarto gradu cum
mi est eiusdem arboris in india quod in diebus ca-

nscularibus colligitur: habet uirtutem purgadi flegma &
attrahendi. Contra arteticam & podagram ualet: & datur
in nimia dosi cum bdellio miscendo & parum gerepi-
gi Galieni precedente digestionē cum oximelle squillit
co. Contra fistulam ualet euforbium & mastix puluerizata
cum sapone miscendo & ori fistulæ apponatur humidita-
tem consumit & steruatio fit inde optima cum quo eua-
cuatur materia a capite: & præcipue ualet in litargia pul-
uis naribus inflatus.

Capi.vi.

Mblici sunt fructus crescentes ultra mare & mira-
boloni citrini & kebuli &c. Emblici purgant fleg-
ma & melancoliam cum decoctione radici s efulæ
minoris & sene. Et puluis emblici cum decoctione taxi-
barbati miscendo ualet contra emoroidas super annum
suppositum. Item puluis emblici cum puluere aloes i oleo
distemperatus & inde inungatur caput ualet cōtra casum
capillorum. Omnes miraboloni sunt frigidi & sicci in se-
cundo gradu & miraboloni citrini purgant coleram: sed
kebuli emblici bellerici purgant flegma: sed indi purgant
melancoliam. Autores dicunt q omnes miraboloni pur-
gant coleram: sed quidam minus. Citrini principaliter co-
leram secundario flegma: kebuli principaliter flegma secū-
dario coleram. Indi principaliter melancoliam secundario
coleram Pla.

Capi.vii.

Anna calida est & humida temperate. Est autem
in ros inuentus super quasdam herbas diureticas qui
cadit in quadam parte græciæ & indie: & inuisca-
tur circa herbas & colligitur postea sicut mel & é magna
efficaciæ. Quidam sophisticant cum melle & zucaro: qui-
dam cum succo liquiritiæ. Pura autem manna est subalbi-
da & interius habet quasdam concuitates. Et nil dulcius
est pura māna. Sophisticata autem dulcis est in quoddam
acumire: uirtutem habet mundificandi sanguinem: unde
ualet in acutis febribus cum cassia fistula miscendo.

Capi.viii.

Eubarbarum est calidum & sicum in secundo gradu. Dicitur reubarbarum: quia in barbara regione reperitur: uel in india uel in transmarinis partibus. Et est radix in pondere grauis non perforata cum frangitur habet uenulas interius distinctas hinc rufas hinc subpallidas: & cum masticatur tingit istud est eligendum: contrarium uero non eligendum: uirtutem habet purgandi coleram principaliter: & confert contra callesationem epatis & splenis ex humoribus calidis. Confert etiam contra tertianam simplicem & duplicem isto modo. In aqua decoctionis quattuor seminum frigidorum ut citrulli melonum & cetera resoluat cassiahitula & tamarindi & i colatura misceatur reubarbari puluerizati. 3. ii. & spice. sc̄p. ʒ. & sumatur in mane. Idem ualet contra yctentiam cum aqua endiuie miscendo.

Capi.ix.

Scammonea est calida & sicca complexionis. Solutione educit coleram cum fortitudine attrahendam a sanguine & a uenis uehemeter. Et dosis eius est granis tribus usque ad sc̄p. ʒ. cui additur parum masticis propter claudere officina uenarum quae scammonea se solo sumpta aperire habet. Confert etiam admiscendo sibi medicinas cordiales stomaticales & epaticales: sicut sunt crocus cinamomum & spica & de sandalo rubeo.

Capi.x.

Ene calida & sicca est complexionis: & crescit in transmarinis partibus: ualet contra melancholicas passiones & contra epilepsiam & sincopim & contra opilationem splenis & epatis. Confert etiam aduersus febrem quartanam & contra fluxum emoroidarum. Et si rupus factus ex decoctione sene & scolopendrie & boraginis cum zucato miscendo conuenienter conuenit ad praedictas passiones. Et dosis eius est a. ʒ. ʒ. ad. ʒ. i. cum parum zinziberis miscendo.

Capi.xi.

Amarindi solutione educunt coleram & reprimunt femorem eius & mundificant sanguinem & confertur inflationi epatis & stomachi. Est medicina uera febris acute quae indiget lenificatione. Dosis eius est ab. ʒ. ʒ. ad. ʒ. i. cum succo foniculi uel succo endiuie uel apii uel sero captino aminftrand.

Capi.xii.

Vearum calidum est & humidum temperate circa primum gradum. Uirtutem habet humectandi: lubricandi & aliquid in frigidandi si fuerit a bum uel trinum decoctionum: & uirtutem habet lenitiuam & absterfiam & lauiuiam quia iestina reddit lubrica & lenit pectus & confert stomacho.

Tertia particula de speciebus aromaticis confortatiuis & aliis consimilibus confortatiuis.

Capi.xiii.

Inamomum calidum est in secundo gradu & sicum in tertio. Eligitur enim per gustum & dicitur bonum. Uirtutem habet confortandi cerebrum ex aromaticitate: consolidandi ex conglutinofitate. Valet contra debilitatem stomachi ex frigiditate. Deretur pulvis cinamomi cum puluere carui in cibis. Competenter etiam in salisamentis ponitur ad appetitum prouocandum. Cinamomum masticatum reddit os aromaticum. Contra sincopim & cordiacam passionem deretur pulvis eius cum puluere garioffisorum in sorbili de ouis.

Capi.xiiii.

Ardamomum calida est & sicca in secundo. Semen est cuiusdam arboris: & sunt duae species maius & minus. Maius dicitur domesticum minus dicitur siluaticum. Maius est melius quia magis aromaticum & in colore subrufum. Uirtutem habet confortandi ex aromaticitate: dissoluendi contra uim di ex qualitatibus suis. Valet contra cordiacam passionem

ex frigida causa fiat decoctio eius in uino aromatico cum parum aquae rosarum miscendo detur patienti. Ad digestionem confortandam & debilitatem stomachi puluis cinamomi cum semine a nisi detur in cibis. Contra debilitatem cerebri ex reumate. Puluis eius cum puluere cubebae rum naribus inflatus confert.

Cap. xv.

Rocus ca. & sic. est i primo gradu. Cuius duae sunt species scilicet ortensis qui in ortis reperitur: & crocus orientalis qui in partibus orientalibus reperitur. Virtutem habet confortandi ex qualitatibus suis ex aromaticitate sua. Confert contra debilitatem stomachi & contra sincopim. Et ualet contra yliacam stranguriam & diarriam passionem: fiat decoctio croci in oleo & melle & loco dolenti cathaplasma fiat. Capi. xvi.

Alamus aromaticus ca. est & sic. i se. gra. Radix est cuiusdam fructus & ualde aromatica est. Virtutem habet confortandi & consumendi. Contra dolorem stomachi & intestinoꝝ ex frigiditate & uentositate certum est remedium. Puluis eius in quantitate ʒj. s. cum succo absinthii & parte uini miscendo detur patienti ad digestionem confortandam: & si addatur puluis cinamomi ualet eo melius. Idem ualet ad cordiacam passionem.

Capi. xvii.

Ariofilli calidi & siccissimi in tertio quidam dicunt in se. gra. Habet autem uirtutem confortandi ex aromaticitate & uirtutem dissoluenti & consumendi ex qualitatibus. Valet ad digestionem confortandam: detur uinum decoctionis garioffilorum & mastice mixte prodest. Confert etiam ad dolorem stomachi ex frigida causa uel ex uentositate: detur uinum decoctionis eorum cum semine feniculi. Valet etiam contra suffocationem matricis. Puluis garioffilorum conficiatur cum uino odorifero & superponatur uel iniatur per pessarium sumus eoz & receptus inferius ualet. Ad praecipitationem matricis odoretur garioffili. Et uinum decoctionis eorum etiam detur. Ad cerebrum confortandam applicentur garioffili naribus & confert.

Cap. xviii.

Alanga calida est & sic. in secundo gradu. Radix est & eligitur quae subrufa est nodosa & ponderosa & acutum saporem habens. Quae autem subalbida & lenis & fere nullum saporem habens & perforata abiicienda est. Habet autem uirtutem confortandi ex aromaticitate sua dissoluenti & consumendi ex qualitatibus. Detur uinum decoctionis eius ad digestionem confortandam & dolorem stomachi ex frigida causa uel uentositate. Et ad cerebrum confortandum puluis galange applicetur naribus. Ad cordiacam passionem & contra sincopim detur puluis eius cum succo boragininis.

Capi. xix.

Entiana calida est & sic. in secundo gradu. Est herba cuius radix eodem modo appellatur & radices usui medicinae competunt. Et qui solida citrinum habens colorem & non perforata incolumior est similiter multam habens amaritudinem bona est. Virtutem habet dissoluenti: consumendi attrahendi: est enim diureticum. Valet aduersus antiquum asinadetur puluis cum uino addita aqua ordei: epilepticis detur puluis eius cum succo pionicie. Et suppositorium uel pessarium factum ex puluere gentiane cum succo arthemisiae cum paru mellis ualet ad mentrum prouocandum & foetum mortuum & secundinam excludit.

Capi. xx.

Iquiritia calida est & humida temperate. Eligenda est quae tota interius crocea est: et cum frangitur non puluerizatur: et quae ponderosa est: quae autem subalbida uel subnigra et lenis uel uiridis abiicienda est. Et succus eius est eiusdem efficacitae. Valet decoctio eius cum aqua contra omnia uitia peccoris et maxime pleuretici et peripulmoniaci. Et uinum decoctionis eius ualet contra tussim: et liquiritia masticata et sub lingua retenta sitim et asperitatem stomachi et gutturis mitigat.

Capi. xxi.

Acis cali. et sic. in secundo gradu flos est. Et maces reperiuntur circa nuces muscatis in circumferetia.

Virtutem habet confortandi ex aromaticitate: dissoluendi consumendi ex qualitatibus suis. Eligendus est qui subrusus est qui etiam acutum habet saporē cum aliquali amaritudine: niger autem & terreus qui non habet acutum saporē abiciatur. Et uinum decoctionis eius ualet contra digestionem ex frigiditate. Et masticatio macis ualet ad confortandum cerebrum. Et puluis macis in cibo & potu datus ualet contra cordiacam passionem.

Capi. xxii.

Vx muscata calida & sicca in secundo gradu: fructus est cuiusdam arboris que in india nascitur: eligenda est que ponderosa est & cum frangitur interius non puluerizatur: & est acuti saporis si ista desunt non est ponenda in medicinis. Virtutem habet confortandi ex aromaticitate & consumendi ex qualitatibus. Nux muscata media uel integra in mane comesta ualet contra indigestionem stomachi & discolorationem faciei ex frigiditate istud patet per experientiam. Et uinum decoctionis nucis masticæ & masticis ualet contra frigiditatem stomachi: epatis & intestinorum. Capi. xxiii.

Iper ca. est circa quartum gradum sic. i medio eius & sunt tria genera piperis: est enim piper nigrum quod melio piper dicitur: & piper longum quod macro piper dicitur: & piper album quod leucopiper dicitur & fructus arboris in india nascens. Dicunt quidam piper nigrum fieri per decoctionem: cum enim debet colligi propter copiam serpentum apponitur ignis circa arbores: Piper nigrum uirtutem habet dissoluendi principaliter & consumendi. Piper album secundario & longum. Puluis piperis in cibis mixtus digestionem confortat & precipue piper longum sed sanguineis & colericis nocet usus piperis: dissoluit enim nimis & quibusdam quandoque lepram inducit.

Capi. xxiiii.

Epoticum calidum & siccum est complexionis. Et est fere simile reubarbaro quod ad interiora. Virtutem habet mundificandi ex ponticitate: & diureticum est sua amaritudine uel ex qualitatibus suis. Vinum decoctionis eius cum

succo feniculi cum parum zucari miscendo sobrie datum soluit opilationem splenis & epatis ex frigida causa. Et puluis eius cum melle datus ualet contra lumbricos: & cerotum seu emplastrum factum ex puluere eius cum oleo & cera ualet contra debilitatem stomachi.

Capi. xxv.

Andalum frigidum est in tertio secundo. Cuius tres sunt species scilicet album: iusum citrinum. Et melius ex sandalo est citrinum pingue: post citrinum rubeum: post rubeum album: & conferunt dolori stomachi & epatis ex colera rubea: & rubeum est frigidus albo & citrino et est magis iuuatium. Nam ipsum prohibet fluxum humorum ad membrum. Et confert cordiace passioni cum febre quando humedatur in aqua endiuie et inde linitur cor: et talis linitio super par applicata cum panolino confert epati calefacto ex febre. Et quando puluis sandali rubei miscetur cum parum camphore et aqua rosarum et temporibus applicetur confert dolori capitis qui fit ex caliditate. Et puluis sandali rubei mixtus cum aqua solatri uel temperiue uel portulacæ ualet i dolore podagrace calidæ.

Capi. xxvi.

Amariscus calidus et siccus est complexionis. Vinum decoctionis eius ualet ad opilationem splenis et epatis et stranguriam et disuriam et diureticus est. Et puluis corticis eius in cibis decoctus: et frequens eius usus confert ad easdem passiones. Et potus in quo bibit tamariscus confert ad idem et cortices eius sunt maioris efficacie.

Capi. xxvii.

Fiscus nascitur in arbore glandium: et reperitur etiam in arbore pironum. Est autem optimus qui in arbore quercus nascitur: et manet diu uiridis. Virtutem habet subtiliandi attrahendi et dissoluendi. Ex qui ex eo bonus est recens planus coloris porri interius in iudis exterius: et non calefacit nisi post moram et in ipso est humiditas superflua indigesta: et est calidus et fiscus in tertio: et est resolutiuus: resoluit enim humiditates grossas et profundo corporis propter fortitudinem uirtutis attracti

u iiii

3 B B B B

45 8 9 E

u. 1001. r. 9. s. f. 2. p. 9. 8. 5.

u. 1001. r. 9. s. f. 2. p. 9. 8. 5.

ne & lenit apoflemata & maturat cum rafina pini mifcenda. Idem duriciem fplenis curat & lenit iuncturas cum tarta cera quantum eft ipfum & cum rafina pini mifcendo.

Cap. xxviii.

Inceber ea in tercio & hu. in prio eft. Radix in tranſmarinis partibus naſcēs. Vinum decoctionis eius & ficum ficarum & paſſularum ualet ad tuſſim frigida & ſpiritualiū frigiditatē. Et puluis eius cū ficibus ſiccis imiſſus & comedatur cōfert ad idē. Et unū decoctiōis zinci. & cimini ualet ad dolorē ſtomachi & inteſtinoy ex uentofitate & digeſtionem procurat. Puluis zinci. cō bau bace ſuppoſitus ualet contra tenaſmonem: & puluis eius naribus inflatus confert cōtra apoplexiam actu affligētē.

Quarta particula de fruſtibus & ſeminibus herbarum & ortis ab eis.

Cap. xxix.

Migdale dulces & amare. Dulces ſunt calidæ & humidæ in primo gra. Amare calidæ & ſiccæ in ſecundo gradu. Et amare competunt medicinæ. Dulces conferunt eſui. Amare ualet contra aſma & tuſſim ex frigida cauſa: terantur amigdale amare & addito zucaro propter amaritudinē & ſiant pulres. Oleum amigdarū amararum ualet ad ſorditatem auium. Et uſus amigdarum amararum ualet contra lumbricos. Et emplaſtrum ex eis factum & applicatum ſuper umbilicum ualet ad idem. Et peſſarium factum ex eis oleo & triſera magna prouocat menſtrua.

Cap. xxx.

Itonia ſunt diuerſarum qualitarum: quædam ſunt dulcia: quædam pontica ſeu ſtiptica: quædam acetofa. In dulcibus eſt humiditas temperata: in acetoſis: & aliis eſt frigiditas manifeſta. Et uirtus citoniorum eſt cōglutinatiua uulnerum: & prohibet illud quod currit ad aprata in principio eorum: & fortificat os ſtomachi: & confert ſtomacho laxo & contra fluxum uentris ſtipcitate eorum: ſed dulcia ſunt minus ſtiptica. Et oleum eius ualet ad idē: & ſemē eius eſt linitiuū ſine ſtipcitate: & eius uſus ualet contra ſudorem: & oleum eius ualet ſciſſuris frigoris & eſt utile ulceribus ſcabiōſis. Et ſuccus citoniorum ualet

contra ſputum ſanguinis. Et ſemen eius ualet contra aſperitatem gutturis & lenit pectus ſeu cannam pulmonis. Ad idem prodeſt ipſorum muſcilaſago. Et citonia ualet contra uomitum & ſitum ſedat & contra ebrietatem ualet. Et ſirupus citoniorum confert ad eaſdem paſſiones. & pira ualet ſimiliter licet remiſſus.

Cap. xxxi.

Aparis ea eſt & ſic. in ſecundo gra. Radix cortex folia fruſtus & flores conferunt uſui medicinæ. Virtutem habent confortandi appetitum inſtigandarum ſtomachum calefaciunt. Contra epatis & ſplenis uicium & eorum duriciem conferunt. uinum decoctionis corticis capari optime ualet. Ad idem ualet electuarium factū de pulueribus corticum cappari & tamaris cum zucaro. Ad lumbricos conferunt fruſtus caparorum & ad ſplenis diſcreſia. Valent etiam ad yliacam paſſionem iſto mō. Accipe lib. ʒ. corticum cappari & coquatur in ſucco radicis ebuli & addatur zucaram & fiat ſirupus & ſumatur mane & ſero. Idē ſirupus ualet ad arcticam.

Cap. xxxii.

Aſtanea eſt frigida frigidatione pauca & circa primum gradum caliditatis & ſiccitatis exiſtit & in cōperatione ad glandes ſunt maioris digeſtionis. tuſſientibus ſunt nociua caſtanea. dolorem capitis præſtant propter duriciem digeſtionis. nocumentum auferunt. cum aſſantur ſunt conſtipatiue. & conferunt medicinæ mortife re. Serapio.

Cap. xxxiii.

Icus pineæ & uuepaſſulæ. ficus ſunt recētes & ſiccæ & uirtus recētū eſt debilis propter humiditatē. earū ſuperflua. & ſiccæ ſūt meliores & maxime carnoſæ & uirtus ſicuū eſt calida in ſine primi gra. & ſic in principio ſecundi. Et alia eius uirtus eſt maturatiua & reſolutiua apoſtematū quā miſcet cū farina ordeī aut cū medulla pāis ſru mēti. & recētes & ſiccæ laxāt uentrē. Et aqua decoctionis ſic cum ſimilis eſt melli in uirtute ſua. Et ſiccæ ualet eſui & in ducunt ſitum & molliant uentrem & ſunt cōuenientes gutture & cāne pulmōis & ueſice & rēibus & aſmaticis & diſco

Handwritten notes and signatures at the bottom of the page, including the letters 'p p p' and a signature that appears to be 'Bona'.

loratis. Et decoctio earum cum yfopo purgat pectus & suffluitatibus & confert tuffi antiquæ & dolori pulmonis. Pandeſta. Pineæ funt calidæ & humidæ in primo gradu. Valent aſmaticis & in dolore pulmonis & conferunt etiã conſumptis. Virtutem habent leniendi mundificandi & humectandi. Et eſt optimus cibus laborantibus in dolore pulmonis & apoſtematibus pectoris. Vupaſulæ uirtutem habent leniendi & humectandi. Vinum decoctiois earum ualet contra frigidam tuſſim & in cibus date ualet cõtra uomitum colericum.

Capi. xxxiiii.

I Vinbe eſt & ſebeften funt calidæ & humidæ. Iuibe habent extinguere acuitatem ſanguinis colerici & conferunt pectori & pulmõni & conferunt ueſice & dolori renum & pectoris ex caliditate. & eſt malũ ſtomacho & nutrimẽtum earum eſt paucum & digeſtio earum dura & generant flegma. Serapio. Sebeften eſt medicamen medium in complexione ſua in caliditate & frigiditate. laxat uentrem febricitantium & conferunt tuſſi calidæ & leniunt pectus & ſedant cataram calidum & conferunt ardori urinae quæ fit propter mordicationem colere in ueſica & renibus. Pandeſta.

Capi. xxxv.

P Reuma funt frigida & humida. Prunorum alia funt nigra alia rubea. Quæ nigra funt & aliquantulum dura magis ualent & præcipue damoſcena. Virtutẽ habent inſtigandi & leniendi inteſtina. Et ualet acute febricitantibus. et proſunt contra conſtipationem uentris et ſiccitate uel ex colera rubea deſiccante. Platearius.

Capi. xxxvi.

A Niſum calidum & ſiccum in tertio. Eſt ſemen dulce cuiuſdam herbe ſimili nomine appellate. Habet uirtutem conſumendi diſſoluendi ueroſitatem extenuandi. Valet contra uentofitates & aridam eructationem & indigeſtionem. uinum decoctiois aniſi & maſſicis & cinamomi. Ad menſtrua prouocanda detur triſſera

magna cum decoctione aniſi. Contra opilationem ſplenis & epatis ualet decoctio aniſi cum ſcolopendria. Et puluis aniſi ſumptus in cibo ac potu ualet ad augmentationẽ ſpermatũ & lactis.

Capi. xxxvii.

B Accalauri eſt fructus arboris lauri. ſunt ea folia quæ etiam medicinae competunt. & funt calidæ & ſiccæ complexionis. ſed grana funt fortiora. Virtutem habent confortandi ex atomacitate & diſſoluendi & conſumendi. Fructus lauri contriti & in eſca calefacti & cum faculo capiti applicati multum conſert cerebro flegmatico. Et contra frigidum reuma capitis decoquantur bacclauri et roſe in aliquo uafe ore eius opilato et recipiat patiens ſimum per os et ex illa aqua lauentur frons et tempora. oleum bac. lau. ualet contra dolorem ſtomachi ex frigiditate et contra arteticam. Fomentum ex aqua decoctionis foliorum lauri matricem confortat et mundificat et conceptum impeditum ex frigiditate adiuuat. Pandeſta. Platearius.

Capi. xxxviii.

C Ubebe funt calidæ et ſiccæ temperate: ſunt fructus cuiuſdam arboris in india naſcentes. Virtutem habent confortandi ideo ualet contra ſyncopim cũ aqua borraginis exhibendo. Et uinum decoctiois eius multum ualet cordiacis. Idem conſert epilepticis. et contra frigidum reuma. Conferunt cubebe cum zucaro conſectæ et earum odor ſimiliter multum prodeſt.

Capi. xxxix.

C Arui calidum et ſiccum in tertio gradu. Eſt ſemen unius herbe ſic appellate. Virtutem habet diureticam. Vinum decoctionis ualet contra ſtranguriam et diſſuriam. Puluis etiam eius in cibo ſumptus digeſtionem confortat. Ventofitates ſecludit. Semine in ſalamentis utimur. appetitum prouocat. et ſemine tantum in medicinis utimur.

Capi.xl.

Aba est frigida & sicca complexionis . Et cum est
f uiridis est humida in primo parum nutrit . humores grossos generat & stomacho nocet . sanguinem grossum & melancolicum creat & sumum grossum . ideo cerebrum offendit & somnia uana inducit . sed per decoctionem & assationem remittitur earum malitia . Et aqua decoctionis fabarum mundificat faciem cum amigdalio miscendo . Aqua florum fabarum ualet contra obscuritatem oculorum

Capi.xli.

Enungrecum ca. & sic. complexionis est . Virtutem
f habet conglutinandi . maturandi . relaxandi . Ad maturandum apostemata exterius accipiatur farina fenugreci cum uitello oui conficiatur & suppoatur maturat & attenuat . Ad maturandum & rumpendum conficiatur cum termentina maturat & rumpit . & si misceatur cum farina seminis lini & cum seminis altea maiorem habebit efficaciam . Item fiat decoctio ex farina fenugreci & seminis lini & altea super apostemata stomachi & intestinorum applicata ualebit .

Capi.xlii.

Emē lini calidum in primo & in humiditate & sic
f citate mediocriter inflatium est stomacho nocium & parum diureticum est parum nutrit . ad tussim frigidam ualet pectus purificat a slegmatica superfluitate in tibus sumptus & ab extra farina eius cum farina seminis lini cum butiro miscendo ualet cum tali unguere pectus mollescat materiam slegmaticam ibidem peccantem . & idem sedat dolorem uniuscuiusq; membrum . Idem ualet in spasmo . & uirtus seminis lini proxima est uirtuti fenugreci .

Capi.xliii.

Vpinum calidus & siccus in tertio . Virtutem habet
l diureticam . & sunt lupini dulces & amari . Et amari præcipue usui medicinæ cõpetunt . Et farina lu

pinorum amarorum confecta cum melle confert cõtra sãbricos . & si puluis absinthii uel eius succus additur fit eo efficacius & emplastrum factum ex farina lupinorum amarorum & succo absinthii addedo parum aloepatici ualet pueris contra lumbricos super umbilicum applicando . Vinum decoctionis eius ualet ydropicis & contra opilationem splenis & epatis de causa frigida . Capi.xliiii.

Illium frigidum in primo siccum in secundo semen
m est . Et uirtus eius est desiccatiua ideo desiccatur uentrem seu constipat . sed quando ponitur exterius in frigidat in primo & exiccat in fine tertii . Et militum modicum dat nutrimentum . Et quando applicatur ab extra in faccellis actu calidum super intestia ualet cõtra fluxum uentris & pronocat urinam .

Capi.xlv.

Vces & auellane . Nux usualis indigestibilis est & con
n leram nutrit & dolorem capitis commouet . tussientibus contraria est a ieiunis comesta nauseam prouocat . nenenis contraria est comesta si fuerit . Et nuces cum cepis & melle & sale mutuo mixta morsum hominis & canis ad sanitatem perducit . Veteres nuces contrite & cancro cathaplasmate profunt . Nuces calida & sicca sũt quæ multum comestæ faciunt paralysim linguæ & prouocant uomitum & laxant uentrem . Auerrois . Auellane in cibo sumptæ dolorem capitis cutiunt . stomachum inflant . cor pori sano pinguedinem conferunt & sedant molestiam tussis uentustissimæ . & auellana nutritibilior est nucis . A uicenna . quoniam est magis solida & minus unctiosa . declinat ad caliditatem & siccitatem . & est tardioris digestionis & exitat ad uomitum . Pandecta .

Capi.xlvj.

Rdeum frigidum est & siccum in secundo gradu .
o Eius nutrimentum minus est tritico . Ex farina ordeï . & aqua fit mixtura cum zucaro albo & uinis passulis miscendo confert loco cibi febricitantibus & aqua Ordeï loco potus . Ex farina ordeï et aceto fit em

plastrum contra apostemata calida in principio ad repercussionem. & aqua ordei mixta cum amido ualet pro mundificatione faciei.

Capi. xlvii.

Robus in primo siccus in secundo. Habet uirtutem aperientem di. abstergendam & inscidendam. Habet saporem amarum & puocat urinam. & qui nimium eo utuntur facit urinam sanguinem. Et quando boues de eo comedunt impinguntur. Farina orobi laxat uentrem & prouocat urinam & meliorat colorem corporis. ex quando miscetur cum melle mundificat ulcera & lentiginis. & faciem mundificat eius mixtura cum farina ordei & amidi. Idem ualet pruritus membrorum. Et farina eius cum aceto cocta & posita super pecciuem confert stranguriam & curat tenesmonem & punctiones menstruatorum. Serapio.

Capi. xlviii.

Lina & oleum oliuarum. Oliuæ uirides sunt frigida & sicca. stringunt uentrem. & oliuæ aquaticæ excoriant stomachum propter eorum poricitatem & quando ponuntur in aceto sunt plus excoriantur stomachi. & nigre ex eis sunt calidæ cum pauca spicitate indigestibiles plus aliis. Et humor q̄ generat ex oliuis uitupat & quæ comeduntur in medio prandii acuum appetitum et magis ex eis sunt maiores operationis. Oliuæ paucum dant alimentum corpori. et quando sunt mature complete sunt calidi caliditate temperata et imature frigida et spicitiores. Et oliuæ nouæ stringunt uentrem et sunt boe stomacho. sed nigre oliuæ mature sunt parte corruptioi et sunt male stomacho. Et emplastrum ex eis factum prohibet ulcera quorum nomen est antrox. id est apostema ignitum. Et emplastrum ex foliis oliuæ cum melle super umbilicum occidit lumbrosos. Et quando fit ex eis emplastrum cum farina ordei confert fluxui uentris antitico et fluxui humiditatum quæ a matrice emanat. Oleum oliuarum maturatum

confert sanis et est bonum stomacho propter spicitatem quæ est in eo. et restringit gingiuas et confortat dentes quædo tenetur in ore. et prohibet sudorem et lenit corpus et prohibet aduenum frigidis corpori et tale oleum debilitat uirtutem medicinarum uulnerantium. et datur in potu contra medicinam mortiferam ut uotatur ab eo. Serapio. Pãdecta.

Capi. xlix.

Oma granata: quædam sunt dulcia: quædam aceto sa et aceto sa sunt maioris spicitatis. Omnia granata sunt boni humoris et sunt bona stomacho pauca tamen nutrimenti. et dulcia quidem sunt boni saporis nisi quia inferunt caliditatem stomacho licet pauca ideo non sunt multum conuenientia febricitantibus. sed aceto sa magis conferunt. Et succus granatorum uentris composit fluxum. & insusus in aqua & potui datus emoptoicis & disintericis medetur. Et succus eorum cum melle ualet ad ulcerationem oris. Granatum quod dulce est frigidum est in primo & humidum in secundo. & acetosum est frigidum & humidum in secundo. & acetosum reprimat coleram & prohibet cursum superfluitatum ad uisceram proprie uinum eius. Pandecta. Auicenna &c.

Capi. l.

Inum & acetum. Vinum est calidum in secundo gradu. & uetus ex eo in tertio. Et multum in primo. & manifestatur unumquodque uinum in quo gradu est per estimationem caliditatis inueniente in eo. Vinum imoderate sumptum nocet neruis et sensibus. et uinum uetus album puocat urinam nisi quia facit dolor capitis. et qui ex eo bibit satis nocet stomacho. Nouum uinum generat inflationem et est difficilis digestionis inducit somnia mala. Et uinum album subtile est bonum stomacho et conuenit usus eius magis in satiate et egritudine quæ rubeum quod iter album et nigre medium est. Et uinum nigrum est grossum et tarde digestionis et inebriat et ingrossat carnem. et confert in fluxu

uentris & est inflatum. Dulce uinum est tarde resolutio-
nis. inflat stomachum. laxat uentrem sicut mustum & con-
fert uescice & renibus. Acetum frigidum est in primo gra-
du siccum in tertio. Virtutem habet penetrandi & subti-
liandi & constringendi ex qualitatibus. Valet acetum con-
tra uomitum & fluxum uentris bulliantur in aceto rose &
cortex quercus & imbibatur in tali aceto lana & ponatur
super stomachum uel super umbilicum. Et appetitum inci-
tat carnes cum eo comesta. Et acetum stomachum cum in
uenit plenum laxat. uacuum autem restringit. Et ualet cõ-
tra frenesim fricatio facta circa uolas manuum & pedum
cum sale & aceto. Platearius. Serapio &c.

C Quinta particula de gummis & consimilibus.

Capi. li.

Amphora frigida est & sicca in tertio gradu. Est eli-
genda alba & lucida. Valet contra geomorream. i.
in uoluntariam spermatis emissionem. Distempere-
tur caphora cum succo solatri uel lacte &c. & supponatur
pectini uel renibus & cõfert. Idem ualet contra dyabeticã
passionem & cõtra calefactionem epatis cum pannis hume-
ctatis apponatur regioni epatis. Et camphora mixta cõ suc-
co sanguinarie ualet cõtra fluxum sanguinis narium. Et con-
tra libidinem. odoretur camphora per nares. & camphora
fatis competenter ponitur in electuariis contra acutas egri-
tudines.

Capi. lii.

Dragantum frigidum est in secundo: humidum in
primo gradu. est gummi. & quod album est cla-
rum & putum est maioris efficacitæ. Contra siccita-
tem pectoris detur patienti decoctio draganti & gummi
arabici in aqua ordei. Item aqua decoctionis ordei & succi
siquiritiæ in qua dissoluatur dragatũ ualet cõtra tussim sic-
cã. Electuariũ etiã cõfectũ ex partibus. ii. draganti & i. par-
te liquiritiæ cum zucaro cõfic atq̃ d'ualet cõtra insim ex ca-
lida causa. Et aqua ordei decoctionis draganti ualet contra

stim & contra diarriam ualet aqua pluuiialis in aqua
dissolutum sit dragatũ. Dragantum cum albumine oui
mixtum cõtra ignis combustionem optimum est. Platea-
rius. Sera.

Capi. liii.

Vmmi est arabicum calidum est & humidum simi-
le est draganto: & dicitur arabicum: quia in arabia
reperitur melius est. Habet autem uirtutem relaxã-
di & leniendi. Valet cõtra asperitatem linguæ: dissolutum
gummi arabicum in aqua in qua frigetur lingua. Contra
uomitum ex debilitate uirtutis retentiu detur puluis eius
cum puluere cinamomi. Puluis gummi arabici misceatur
cum succo plantaginis & confert. Et puluis eius cum pulue-
re sanguis draconis in aqua rosarum miscendo confert cõ-
tra fluxum menstruorum & sanguinis.

Capi. liiii.

Audanum calidum & humidum in secundo gradu
est ros in quibusdam herbis inuiscatus & est eligen-
dum quod est ponderosum & nigrum. Olor eius
ualet contra catarrum ex frigida causa. Et laudanum & ma-
stix misceantur & circa gingiuas & dentes intus & extra po-
natur dentes relaxatos confirmat. Ad suffocationem matris
recipiat patiens fumum per inferius. & contra precipita-
tionem matricis recipiat patiens fumum laudani per os. Et
suppositorum ex eo factum & matrici immissum confortat
matricem & innuat ad conceptionem.

Capi. lv.

Astix calida est & sicca in secundo gradu. gummi ẽ
cuiusdam fructicis. eligenda est mastix quæ alba est
& clara. quæ uero obscura abienda. Virtutem ha-
bet confortandi: conglutinandi: consolidandi & constringen-
di. Et uinum dissolutionis masticis & olibai cum albu-
mine oui miscendo & temporibus superponatur ualet con-
tra humores fluentes ad oculos & ad dentes. et confert

etiam contra dolorem temporum qui fit ex fumofitate afeē dente a stomacho ad caput . Mastix masticata deuoluta in ore comprimendo in dentibus pluribus uicibus facit defecē dere humiditates per sputum eiciendo . Emplastrum factū ex maffice bolo armeno & albumine oui & aceto & super orificia stomachi pōstum uomitum colericum constringit pōstum super renes & pectinem fluxum colericum refringit.

Capi.lvi.

M Irra est calida & sicca in secundo gradu. gummi est cuiusdam arboris in india nascentis . Eligenda est quæ clara & citrina & lucida est. Virtutem habet confortandi ex glutinositate conducendo partes in unum . Et uirtutem dissoluendi & consumendi mediocriter ex qualitatibus suis . & etiam perseruat a putredine . unde corpora condita cum mirra conseruantur . Et ualet mirra contra fauicem oris stomachi & intestinorū . & mirra ualet contra putrida ulcera . Et fumus eius per os receptus cerebrum confortat & per uulnam matricem calefacit & confortat ad conceptionem . Et mirra ualet contra foetorem oris uicio humorum putridorū . Et uinum decoctionis eius & sicum siccatum ualet contra asma & uitium pectoris & cōtra tussim & pillule de storace calamita & mirra ualet contra catarrum & ualet etiam ad digestionem confortandam.

Capi.lvii.

P Ix alia naualis alia liquida . & est calida & sicca in secundo gradu . Naualis minus est calida & sicca . & pix liquida uirtutem habet consumendi laxandi & dissoluendi . Vnguentum ex ea factum cū litargiro & oleo lauri & parum aceti ualet contra scabiem . Contra dolorem splenis fit emplastrum ex pice resoluta cum puluere abinthi & cera & oleo . & pix naualis in emplastris pōitur quæ fiunt ad uulnera . Et dicitur naualis quia abraditur a nauibus & ipsa desiccatur superfluitates & dissoluit eas ppter moram quam facit in aqua maris . Dicunt quidam dissoluit superfluitates quia acquisiuit uirtutem ipsam ab aqua marina . Serapio.

Capi.lviii.

R Esina diuersificatur secundum diuersitates arborum a quibus coligitur . & omnes resine sunt calefactiue & dissolutiue & mundificatiue . Et est in resina res quæ abstergit adeo quod curat scabiem & ipsa quidem attrahit ab interioribus plus quàm aliarū species glutinis . & dicitur quidam resina sit sudor arboris pini . Et resina ingreditur unguenta faciens ea odorifera & bene colorata . & confert ad ulcera corporis humiditates putridas attrahendo . Pādesta.

Capi.lix.

S Torax calamita sicca & liquida sunt calidæ in primo & siccæ in secundo gradu . Eligendo est storax calamita rubea . ualet contra frigiditatem & debilitatē cerebri cum laudano & storace liquida miscendo in modū pomi ambre naribus applicando multum confert cerebro . Ad idem ualet melius fumigium de ea posita super carbones . Vinum decoctionis eius gargarizatum humiditatem uue seu uuele desiccatur . Et pillulæ de ea factæ ualet contra frigiditatem stomachi & frigidum reuma capitis . & fumigium eius ualet contra suffocationem matricis per inferius applicatum . Et ualet etiam contra præcipitationem matricis idest casum eius per superius applicatū . Storax liquida multū ualet in emplastris cōtra tineā & pustulas & similia ualet ad plura emplastrata & reddit ea multum odorifera.

Capi.lx.

T Erepentina calida est & sicca . Fumus eius receptus circa annum curat tenasmonē . Similiter ualet eius succus contra suffocationem matricis inferius recipiat . & cōtra præcipitationem matricis superius recipiat fumum terepentine uel fiat suppositorium matrici cū bombice in uoluta termentina in suffocatione matricis . Ad rumpenda apostemata fiat ex ea & farina ordei emplastrum .

C Sexta particula de generibus falsis et mineris terræ et lapidibus.

Capi. lxi.

a Lumen calidum est et siccum in quarto gradu. habet uirtutem consumendi et fortiter desicandi puluis eius spersus super cancrum malam et putridam carnem eradicat. Et alumen mixtum cum parum mellis cum quo licinium unguatur et immisum fistulæ multum prodest. prius laetur ulcus cancri cum aceto inflationes gingiuarum sanat si fiat ablutio earum cum aceto mixto cum alumine præcedente uentositatione cum sacificatione circa caput et spatulas. Contra scabiem sulphur et litargitum et alumen bulliantur in aceto et oleo et inunge in balneo. post ea ablue cum aqua calida et post iterum inunge. Balneum aquæ aluminis ualet ydropicis scabiosis arteticis.

Capi. lxii.

a Rgentum uiuum calidum est & humidum in quarto gradu. Quidam dicunt quod sit frigidum in quarto ex effectu eius calidum probatur. quia dissoluit incisidis penetrat. licet actu sit frigidum potentialiter est calidum. Contra scabiem recipiatur litargitum et cerusa et oleum lauri miscantur in patella circa ignem in frigidato adde argentum uiuum et usui reserua. Contra pannum faciei post partum accipiatur axungia galline cum cerusa et argenteo uiuo et inde unguatur facies.

Capi. lxiii.

b Oulus armenus frigidus est et siccus in secundo gradu. Est quedam uena terræ. Virtutem habet constringendi. Et eligendus est qui est subrusus secundum omnes eius partes. Cõfert bolus cõtra emoptoicã passionem idest fluxum sanguinis per os sumatur aqua ordeï in qua sit dissolutum gummi arabicum uel dragantum cum bolo armeno. et prodest idem contra dissinteriam cum succo plantaginis amministrando. Vel fiat emplastrum super intestina cum albumine oui et boli armeni et emine plantaginis. Et contra fluxum sanguinis ex naribus miscetur bolus cum succo sanguinarie ex ipõatur naribus et cõfert

Capi. lxiiii.

c Erusa frigida est & sicca in secundo gradu. est flos plumbi. Habet uirtutem mundificandi: extenuandi super fluitatem & extergendi. Aqua resolutionis ceruse & amidi mundificat faciem mulieres ea utuntur. Et cerusa ualet ad creandam bonam carnem in uulneribus & ad sananda uulnera. & qui cerusam faciunt sapius incurrit apoplexiam. epilentiam. paralysim. arteticam propter malitiam uaporum plumbi.

Capi. lxv.

c Alxuiua calida est & sicca in secundo gradu. Mixta cum sepo & oleo uidelicet ad putrida apostemata. & uirtus calcis est inflatiua. mordicatiua adustiua cauterisatiua. sed si miscetur cum axungia aut oleo fit maturatiua. & oportet quod sit noua uina quam nõ tetigit aqua & est fortior quã illa quam tetigit aqua. & quando lauatur calx sit sine mordicatione. Pandecta.

Capi. lxvi.

c Orallus rubeus & albus frigidus est & siccus in secundo gradu. Est autem eligendus rubeus grossus & clarus & quanto plus accedit rubedinem tanto melior qui nulla habet foramina uel pauca. Albus similiter eligendus quanto albius tanto melior: qui etiam non sit perforatus foraminibus. Virtutem habet confortandi. depurandi constringendi. Virtutem habet occultam contra epilentiam. Contra fluxum sanguinis narium imponatur puluis coralli rubei cum succo sanguinarie naribus & confert. & puluis eius in ouo sorbilli ualet contra dissinteriam. uel datur cum aqua plantaginis. Et contra emoptoicã passionem idest sputum sanguinem fiant pillule ex duabus partibus pulueris coralli rubei & una parte draganti cum aqua ordeï miscendo & fiant pillule quæ tenentur in ore & trasglutiat post resolutionem earum.

Capi. lxvii.

Mantites frigida & sicca est complexiōis est lapis.
e Habet uirtutem cōstringendi fluxum sanguinis in
testinorum. Fiat emplastrum ex puluere emātis &
albumine oui & oleo rosarum & aceto & applicetur super
intestina. Idem ualet cōtra fluxum mēstruorum cum aqua
uel succo plantaginis. Idem ualet contra fluxum sanguinis
narium cum succo sanguinarie naribus imponendo. & fiat
pillule ex puluere emantitis & gummi arabici & draganti
cum aqua rosarum conficiantur & teneantur pillule in ore
sub lingua & transglutiat transsolutas.

Capi. lxxviii.

Itargirum temporate frigidum est & siccum secun-
dum quosdam frigidum & siccum in quarto. Et li-
targirum est duplex. quoddam dicitur spuma auri.
& quoddam dicitur spuma argenti. Virtutem habet conso-
lidandi depurandi cōstringendi. puluis litargiri uulneri-
bus impositus saniem consumit & ulcera consolidat. Valet
contra scabiem præcipue cum fit ex flegmate falso sumatur
litargirum buliatur cum oleo nucum & parum aceti & in-
de liniantur loca scabiosa. Et confert etiam litargirum con-
tra ulcerationem uirge. puluis eius applicatus ulceri prius
cum aqua aluminis mundificetur. Confert etiam cōtra pā-
num oculorum cum aqua rosarum fiat colirtum. Et ad faci-
em depurandā fiat unguentum ex axunge galline cum pul-
uere litargiri & oleo rosarum miscendo.

Capi. lxxix.

Apis lazuli frigidus est & siccus similiter lapis arme-
nus sed eorū excessus non est determinatus ab autori-
bus. Est autem lapis lazuli eligendus qui multum
assimiliatur colori coelesti. purgat principaliter melancoli-
am. Valet lapis lazuli contra ticium splenis & emoroida-
rum. Detur cum uino decoctionis sene & seminis fenicali.
ualet contra cordiacam passionem. detur cum succo borra-
ginis & puluere ossis de corde cerni. Et ut breuiter dicam.
ualet contra omnes passiones factas de malancolia.

Capi. lxx.

Erili siue margarithe frigida sunt & sicca. lapis qui
m in quibusdam piscibus reperitur. eligende sub albe.
& clare & lucide. Virtutem habent confortandi. cō-
tra sincopim & debilitatem ex medicina uel fluxu uentris
uel sanguinis & contra cordiacam passionem & in febris
bus detur puluis margaritarum cum zucaro rosarum.

Capi. lxxi.

Vlphur calidum est & siccum in quarto. Est aliud
sulphur uiuum quod ex terra sulphurea produciunt
aliud est mortuum quod artificiose præparatur. Et
istud non est tantæ efficacitæ. Est autem eligendum quod
uiride est. Virtutem habet dissoluendi cōsumendi. Vngue-
tum factum ex puluere sulphuris & ellebor albi & oleo li-
ni & cera multum confert contra paralium artemicam poda-
gram & epilepticam &c. Valet etiam contra asma inuetera-
tum detur. 3. in ouo forbili.

Capi. lxxii.

Al calidum est et siccum. Ex sale et aceto et oleo in
f aqua resolutis potest prouocari uomitus dictus in
ore immisus uel penna. ad dolorem ex uentositate
te fiat satellatio ex sale torrefacto et calefacto et superpona-
tur loco patienti. et ex sale et melle si suppositorium ad uē-
tris conspationem.

Capi. lxxiii.

Artarus calidus et siccus in quarto. Quod de uino
t puriore existit melius est. et fit ex tartaro et liargi-
ro et oleo nucum et parum aceti cōmixtio ad ignem
in modum ungaenti quod cōfert ad malas species scabiei.
et puluis tartari in cibus datus pinguedinem consumit et ex-
tenuatur. puluis etiam eius scilicet. 3. 2. datus cum melle ro-
sarum uel conseruat rosarum uel alio consimili ducit ad. 5.
uel. 6. asselas puluere masticis addito.

Capi. lxxiiii.

Vthia est infrigidatiua stiptica replet ulcera carne et
t conglutinat et est desiccatiua. Et tuthia præparatur
quando pluries extinguitur in aqua rosarum tunc

ingreditur coliria oculorum. Et uirtus tuthiæ abluta multum confert oculis fluentibus & ab plures alias egritudines oculorum. Et puluis tuthiæ disiccac ulcera uirge & humiditates ibidem consumit. Pandecta.

Capi. lxxv.

Itriolium est minoralis est adustine constrictiue nris. **u**rtus calidum est & siccum in quarto. & quando sumitur ex eo in potu. 3. 3. cum ydro melle expellit lumbros. Et quando sumitur in potu. 3. 3. aufert nocumetum fungorum faciens euomere. Et puluis eius immisus in nares constringit languinem fluentem ex eis & mudificac ulcera narium. Et puluis eius positus in aures occidit uermes earum. Pandecta.

Capi. lxxvi.

Irideentis calidum & siccum carnem superfluam consumit undecumq; nascitur. precipue in naribus cum melle mixtum. & mixtum cum aqua mellis fistulas curat & gingiuas putridas sanat & canceratas carnes emendat. Et mixtum cum sale armonico. & terepentina & resina in modum unguenti leprosos curat. Pandecta.

C Septima particula de animalibus & ortis ab eis.

Capi. lxxvii.

Neta & anser. Anas est calidor omnibus auibus do mesticis. dicunt quidam ipsa calefacit infrigidatū & facit calefactum possidere febre. Eius pinguedo est maxima dolorem sedando & est melior pinguedinibus auium. & caro eius est grauis digestionis & auget sperma. & eius pinguedo clarificac colorem. & eius caro impinguat & clarificac uocem & caro anseris est grauis & tardatur in stomacho. sed leuius & melius quod est in ipsa sunt ale. Cum autem caro digeretur harum auium est nutritibilior omnibus carnibus auium. augmentum efficit in coitu & multipliat sperma. Pandecta.

Capi. lxxviii.

Os carnibus suis reficit & nutrit. Vnde nihil est in boue quod diuersis usibus utile non sit. Vnde eius

simus ut dicit Plinius li. xxviii. capi. xi. Fimus botis est aceto iuuat contra dolorem articulorum ydropicis etiam singulare remedium est si inde ungantur ad solem consumit enim humorem inter cutaneum. Est autem animal non solum usibus hominum necessarium sed etiam ad plura alia quantum ad eorum cornua ut pelles ex quibus uaria fiunt. Bartholameus anglicus.

Capi. lxxix.

Apra est uelocissima in cursu: leuissima in saltu: acutissima in aspectu: dulcissima in gustu & sanissima quo ad esum: sagacissima quo ad pastum: nam uisu gustu & olefactu discernit inter herbas & arborum ramulos quorum extremitates teneras comedit & depascit. Capre uiuunt per undecim annos: & frequentant coltum usque ad senectutem: & aliquando generant gemellos. Urina etiam caprarum calefacta auribus instillata dolentes aures sanat Bartholameus anglicus.

Capi. lxxx.

Ancri flumiales multum conueniunt in egritudinibus calidis: & quando comburuntur & fiant inde cineres qui misceantur cum parum gentiane & bibitur cum uino est optimū medicamen contra morsum canis rabidi. Et talis cinis cancerorum mixtus cum melle scissuris manuum & pedum & ani & excoarationi quæ fit a frigore & cancro & confert. Et quando coquuntur & potatur de iure confert ulceribus pulmonis. Serapio.

Capi. lxxxi.

Olumba est auis mansueta hominum frequentia consortium diligens quam antiqui autem ueneriam nuncupabant: eo quod frequentat nidos & osculo & amore concipit & ueneri multum uacat ideo columba dicitur quasi colens lumbos. Sanguinem medicinalem habet sanguis eius sub dextera ala extractus & sanguis calidus oculis impositus instillatus dolorem mitigat & obtul

0. 2. 2. 0. 2. 2.

miam sanat ocolorum . Caro columbarum dura est ad digerendum & uiscosa : unde grossum dat nutrimento sed quando uolare incipiunt ratione motus sunt melioris digestionis: quanto autem uetustior tato durior & peior ad digerendum.

Capi. lxxxii.

c Astor animal ē cōmorans cum piscibus sub aquis & graditur sub terris: & dicitur castror a castrando. Nam eorum testiculi medicine sunt apti: cum senserit matorem ipse se castrat & moribus sua uiriliter amputat. Castrorum uirtutem habet dissoluendi consilium & attenuandi loca neruosa maxime confortandi: unde ualet epilepticis & contra frigidās passionēs capitis & paralysim linguæ soluit & loquelam reddit subitō ablaram si sub lingua resoluatur. Et ualet contra uniuersalem corporis paralysim si decoctum cum uino fuerit & ruta & saluia in potu sapius sumatur.

Capi. lxxxiii.

c Eruus est animal diuissime uiuens plus q̄ centum annis. Et est animal fel non habēs nisi in intestinis ideo habet intestina amara & foetida : ut dicit Aristoteles & Auicēna. Item sanguis cerui & lepore nūquam coagulatur: & ossa inueniuntur in eorum cordibus conferunt ad multas passiones notantur cordiales & in nobilibus confectionibus amministrentur . Dicitur q̄ lapis quidam reperitur in ceruis qui miro modo dicitur iuuare mulieres quando sunt praegnantēs. Bartholaeus anglicus.

Capi. lxxxiiii.

c Dus ab edendo dictus. Partus enim est & pinguis & iocundi saporis : ut dicit Isidorus. li. xii. & ē temperate complexionis: unde melior & digestioni cōperentior maxime si est masculus unde eius caro bene nutrit & sanguinem bonum gignit : ideo carnes eduline maxime cōueniunt humanæ naturæ maxime hiis qui delicose uiuūt . Et pelles edorum sanant morsus uenenosos si calidæ desuper ponantur: & adustio pilorum odore fugat serpentes.

Capi. lxxxv.

r Epus dicitur habere utrūq̄ sextum ideo multi putantur leporem gigni & gignere sine mare : ut Pliinius . Sunt autem lepores animalia ita fecunda q̄ uno foetu nascente statim altero foeto uterus grauidatur unde utile est animal quo ad esum cum fuerit iuuenis. Nā eius coagulum ualet contra uenenum ocolorum : & quanto coagulum eius est ueterius tanto melius . Bartholaeus anglicus.

Capi. lxxxvi.

p Orcus nascit dentatus & multis infirmitatibus subiacet: & quando infirmatur obliquum tenet caput & in luto plus iacet in dextro latere q̄ in leno . Et meliores sunt filii qui nascūtur in hyeme & peiores in estate . Est autem animal in mundum & gulosum auide deuorans quodlibet foetidum & in mundum : ideo caro eius licet sit facilis digestionis tamen ex ea multum comesta plures inde generantur superfluitates flegmaticae putrefactioni abiles & impinguntur porcus uel sus inquiete & septima pars sui cibi conuertitur in pilos & in sanguinem & in lac dicit Aristoteles libro. vii.

Capi. lxxxvii.

u Itulus statim quando nascitur a uirtute propria ad querendum matris ubera erigit & statim reficitur matris uberibus . Nascitur ei sicut & equo in fronte pustula quædam nigra quam magi asserunt incensum fore amoris hac pustulam statim mater amputat nec admittit ad ubera nisi prædictum uirus auferat. Et sunt boni nutrimenti & facili digestionis & multum uehetare habent.

Capi. lxxxviii.

u Vlpis est animal multum dolosum: quando enim canes insequuntur eum caudam inter crura recolligit : & quando uidet se non posse euadere in cauda recolligit urinam quam super canes insequentes ipsum proicit & diffundit : cuius foetorem canes abhorrerent ali quantulum ei cedunt. Adeps enim eius & medulla multū

dicuntur valere contra neruorum cōtractionem. Sanguis eius dicitur diureticus unde multum valere creditur ad la-
pidem renum & vesicæ: dicit Plinius libro. xxviii. Et di-
citur Plinius ibidem q̄ si quis linguam uulpis habuerit in
annulo talis non patietur caliginem oculorum Barthola-
meus anglicus.

Capi. lxxxix.

b Vtrum accipitur ex lacte uaccarum caprarū & oui-
um. Et butiurum resoluūt & maturat: & propter hāc
causam amministrati apostematibus quæ sūt sub
aure quādo uolumus ea mollicare & maturare. Et ualet
in tumoribus gingiuarum infantium eas liniētes cum bu-
tiro quando uolumus q̄ dentes cito orientur & sine dolo-
re & confert aliis apostematibus oris. Et miscetur etiam
cum emplastris conferentibus ad dolorem lumborum &
aliorum membrorum. Et quando sumitur butiurum mix-
tum cum melle iuuamētum magnum spuentibus saniem
ex apostemate pulmonis confert: & similiter ualet in pleu-
resis: & ualet etiam sine melle ad excrandum saniem ab in-
tra & ab extra amministrando. Serapio.

Capi. xc.

c Oagulū est substantia lactis in stomacho coagu-
lata. Et omne coagulū est subtiūlatum: resolu-
tium & siccum: & coagulū leporis in omnibus
hys qualitatibus est fortius. Confert in fluxibus uentris &
menstruorum & debilitati uirtutis retentive quādo datur
in modum castaneæ in potu uni: & datur contra sanguinē
coagulatum: & quando mulier facit sibi pessarium cum eo
& butiro post mundificationem menstruorum cōfert im-
pregnationem.

Capi. xci.

c Aseus a carēdo dicitur q̄ separat ab aquosa substan-
tia lactis qua caret. Et autem caseus sex lactis frigi-
da & grossa & ad dirigendū dura: & magis attinet
stipticitati q̄ laxatēni: & est grauis stomacho & epati & sple-

ni maxime si illa loca fuerint opilationibus preparata &
calculum in renibus impregnat. Ideo dicit constantinus
q̄ omnis caseus uniuersaliter est malus: tamen caseus qui
lacti est uicinus minus est nociuus: & caseus nimis salsus
nimis est desiccatus & stomacho nociuus & carens sale
magis est nutritiuus & corporis humectatiuus: stomacho
tamen est nociuus & defacili in fumositates resolutiuus si
stomachus fuerit calidus si uero fuerit frigidus in acetosi-
tatem defacili est conuersiuus. Et uetus caseus omnino nō
ualet quia ualde exiccatus & dure digestionis. Barthola-
meus anglicus.

Capi. xcii.

c Era ē sex mellis. Est enim cera multis usibus neces-
saria. Valet enim in medicinis in cōfectionibus ua-
riis & unguentis. Nam uirtutem habet calefactiua
resolutiua: apertiuā: maturatiua: attractiua: euaporatiua &
cōsumptiua. Cera quāto recentior tāto odorabilior: ducti-
bilior & purior ad diuersas ipressionum & figurarū susce-
ptionū aptior. Bartholameus anglicus de proprietatibus
rerum.

Capi. xciii.

l Ac est liquor dulcis & candidus in mamillis per
actionem caloris in sanguine generatus. Eadem
est enim materia menstrui sanguinis & lactis: & iō
natura creat lac propter cibum nati quo cibatur extra: nō
ergo debet esse lac ante tempus parus nec post multum
nisi accedat cōtra naturam: & lac dulce est magis sapidum
uicinum sanguini in ipsum defacili conuersiuum: & ideo
laudabile est ipius nutrimentum. Est autem composita ex
tribus substantiis in uirtute scilicet ex ferositate quæ ē sub-
tiliatiua & acuta: & ex caseali substantia quæ est grossa ideo
opilatiua: & butirofa & unctiosa quæ ē mollicatiua. Vn-
de serum est de opilatiuum & grossorum humorum insci-
suum & tētris solutiuum præcipue serum caprinum. Bar-
tho. angli.

Capi. xciiii.

m Est liquor dulcissimus a materia purissima soler-
tia apium generatus. Vnde mellis dulcedo cæteris
est magis calida: sed minus humida: & iudicatur
mel calidum & siccum in secundo gradu: est mundificatiū

lauatiū & subtiliatium & suo calore grossorum humo-
rum in corpore inscisuum & humorum putridorum ex-
pulsuum & amaritudinis temperatiuum: ideo ponitur in
medicinis ad conseruandum medicinas mixtas cū eo. Et
mel crudum non bene despumatum ualde est uentosum
& inflatiuum rugitus in uentre generatiuum: in malos hu-
mores facilliter conuersiuum splenis & epatis uiscositate sua
opilatiuum: colere inflammatiuum: yliacis & colicis noci-
uum. Serapio. Pandeda.

Capi. xcv.

Podium frigidum in tertio: siccum in primo. Spō-
diū est os elephantis habens medullam & com-
buritur sed ossa dentium non comburuntur: unde
illud spondium eligendum est quod subpallidum est ni-
& uis leue habens tamen quasdam partes subnigras nō mul-
tum tū efficacit. Confert in diarrhæa & cōtra emoptoicā
passionem. Datus puluis eius cum aqua plātaginis uel fuc-
co eius. El puluis spodii naribus inflatus sanguinem nariū
sistit. Platearius. Capi. xcvi.

Apo calidæ & sicce cōplexionis. Valet contra con-
bustionem ex aqua uel ex igne & mox debet appo-
ni membro lesō & ibi morari per tres uel quattu-
or horas. Cōfert etiam ad scabiem cum ungitur locus sca-
biotis cum eo. Et dealbat sapo carnem inde loram. Valet
etiam ut inde fiant suppositoria desuper spergantur pulue-
res de esula & prouocabunt affellationem.

FINIS

¶ Finiūt Liber uocat Herbolariū de uirtutibus herbag.

¶ Impresum Venetijs per Simonem Pa-
piensem dictum Biuilaquam Anno Do-
mini Iesu Christi. 1499. die. xiiii. Decēbris.

A b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x

¶ Omnes sunt quaterni exceptis A qui est duennus.

